

REVISTA NOĂSTRĂ

PUBLICAȚIUNEA SOCIETĂȚII LITERARE
 A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA”
 SUB CONDUCEREA D^{III} PROFESOR D. PAPADOPOI

SUMAR

D-1 Profes. Gh. Aslan
 Const. Th. Filipescu.
 Mihail Gh. Arifeanu
 V. I. Popa
 D. Pălânceanu
 Roda Măgură
 D. Pălânceanu
 Const. Th. Filipescu.
 Un elev din Bucovina
 Gh. I. Iorgandă
 Al. Gorgos
 Dem. Rădulescu
 C. F.
 Al. G.
 Romulus Sărățeanu
 S. Moir

Damenii mari
 1 Aprilie 1912 (versuri)
 Angelo de Gubernatis
 În Bostor (sonet)
 Eu singur rămăi... (versuri)
 Moș Rădu
 Pescarul (versuri)
 Petre Licia (Din „Acintii”)
 Noi și voi (versuri)
 Damenii mari
 O Escarșune
 Dola frații din Ardeal
 „Invercări” (recenzi)
 Cronică
 Desemnări (Ecce homo! Eu singur rămăi...)
 Desemnări (R. de Gubernatis, Licia în rolurile lui)

Soluții și Probleme.

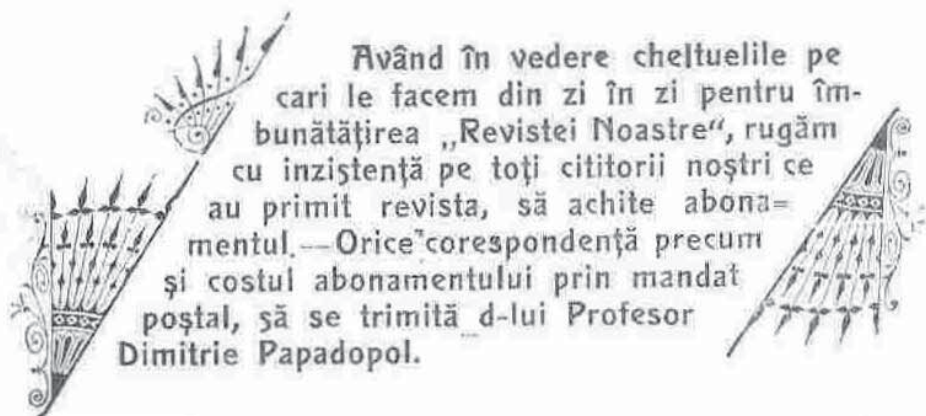
Delegații noștri autorizați cu desfacerea revistei sunt :

M. Arifeanu cl. V-a Liceul «Petru și Pavel» Ploești

V. V. Pella cl. VI Liceul Internat str. Anastase Panu, 20 Iași

Em. Grigoriu cl. VI-a Liceul «A. Bașofă» Pomârla

D. I. Dimitrescu cl. IV Gimnaziul «V. Boerescu» R.-Sărat.

Având în vedere cheltuelile pe cari le facem din zi în zi pentru îmbunătățirea „Revistei Noastre“, rugăm cu inziștență pe toți cititorii noștri ce au primit revista, să achite abonamentul.—Orice corespondență precum și costul abonamentului prin mandat poștal, să se trimită d-lui Profesor Dimitrie Papadopol.

„Revista Noastră“ apare la 1 și 15 ale fiecărei luni.

Abonamentul pe un an . . . . . 4 lei

„ pe $\frac{1}{2}$ an . . . . . 2 lei 50

Un număr . . . . . 20 bani.

Manuscrisele și răspunsurile concursului literar, se vor trimite D-lui Profesor Dimitrie Papadopol, strada Sf. Nicolae-Stroe, Focșani.

Pentru viitor atât chestiunile propuse din matematică fizică și chimie, cât și soluțiile lor se vor trimite pe adresa D-lui profesor Savel Rahtivanu de la liceul din Focșani.

Persoanele care primesc două numere consecutive se consideră ca abonate.

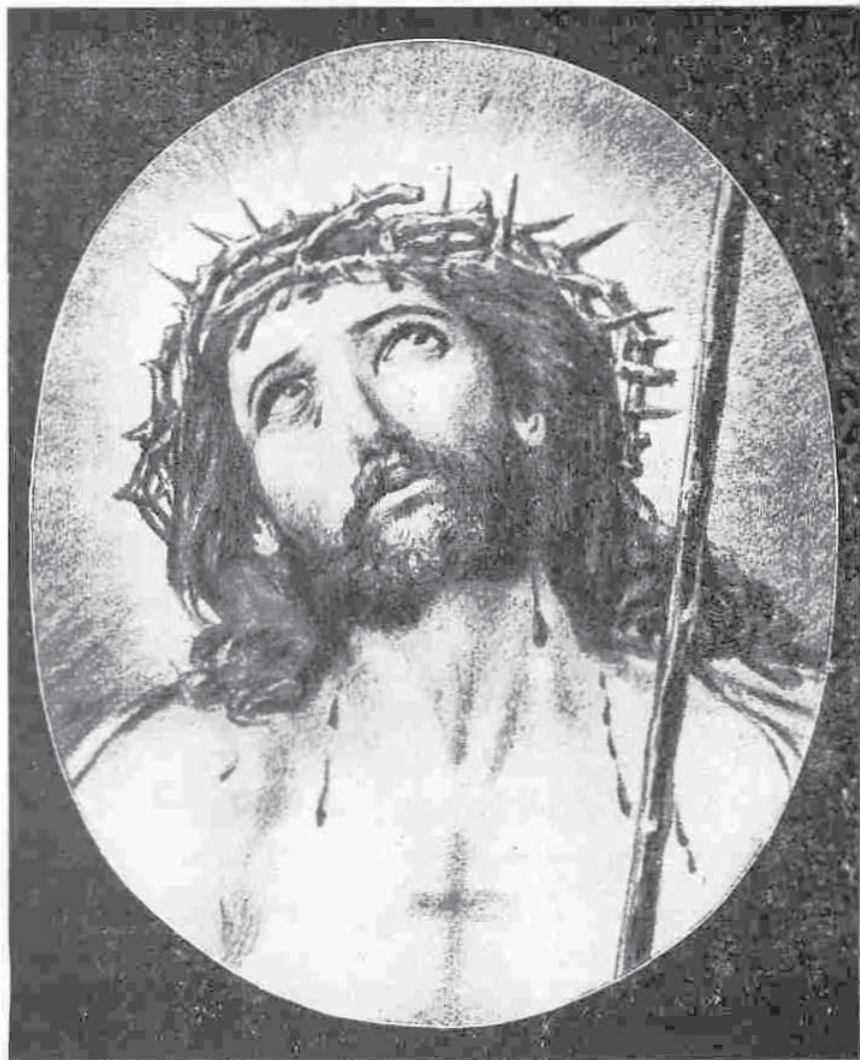
Având numeroase cereri din toate părțile, rugăm ca persoanele, care au primit revista și nu doresc să se aboneze, să ne înapoieze numerele primite.

==== Manuscrisele nu se înapoiază. ====

Revista Noastră

PUBLICAȚIE ȘCOLARĂ

Sub conducerea D-lui Profesor D. PAPADOPOLO

ECCE HOMO!

GUIDO RENI *)

Desemn de Romulus Sărățeanu
cl. VIII Liceul «Unirea» Focșani

*) Guido Reni (1575–1642), celebru pictor italian din timpul Renașterii, unul în reprezentanții de căpetenie ai școlii din Bologna.

OAMENII MARI

Acum câțiva ani un student japonez întrebă din partea ministrului instrucțiunii publice al țării sale pe Ostwald, atunci profesor la Universitatea din Leipzig: «cum s'ar putea cunoaște de timpuriu oamenii, care se vor distinge mai târziu?» Întrebarea porneă dintr'o preocupare de ordin cu totul practic. Guvernul japonez avea intenția să consacre sume însemnate pentru instrucția tinerilor din clasa săracă în special, tineri al căror talent ar fi altfel pierdut pentru țară și dintr'un motiv foarte laudabil căută un criteriu obiectiv, după care să poată alege pe tinerii vrednici de a fi ajutați din banul, din munca poporului.

Celebrul savant german, sub ochii căruia trecură atâția studenți, dintre care unii ajunși apoi bărbați eminenti, începû să facă întinse cercetări asupra problemei ce i s'a pus și ca rezultat al studiului său, publică scrierea *Grosse Männer*, tradusă anul trecut și în limba franceză*). Voi schița sumar ideile esențiale din această operă.

Cea mzi însemnată dintre însușirile unui savant este *originalitatea*, adecă capacitatea de a închipui altceva decât ceea ce cuprinde știința timpului său. Originalitatea se poate cultiva, după cum se poate distruge, dar ea apare hotărât ca un dar înnăscut al omului, pe când celelalte însușiri ale savantului—exactitatea la lucru, critica de sine, conștiința, cunoștințele, îndemânarea — se pot dobândi printr'o educație potrivită.

Acest dar înnăscut se poate descoperi însă în timpul școlii, când n'are prilejul să se manifeste?—Ostwald răspunde afirmativ. Elevii cu deosebire bine înzestrați se recunosc după faptul că nu se mulțumesc niciodată cu ceea ce le oferă învățământul oficial. Acest învățământ se adresează, ca adâncime și suprafață, mijlociei școlarilor, așa în cât școlarul superior înzestrat găsește insuficient ceea ce i se predă, atât din punct de vedere cantitativ, dar mai ales calitativ, deaceea citește cărți în afară de program, iar dacă are norocul să dea peste un profesor, care să-l înțeleagă și să se ocupe de el în special, dovedește un interes precoce pentru o anumită știință, punând profesorului întrebări, care lasă indiferenți pe cei-lalți camarazi ai săi.

Cea mai mare parte din oamenii mari au fost foarte precoci. Aceasta rezultă nu numai din cele șase biografii studiate cu deamănuntul de Ostwald în volumul despre care ne ocupăm**), dar și din isto-

*) Sub titlul *Les grands hommes* în „Bibliothèque de Philosophie scientifique” (Ernest Flammarion, editor).

**) Și anume biografia lui Humphry Davy, Julius-Robert Mayer, Michel Faraday, Justus Liebig, Charles Gerhardt și Hermann Helmholtz.

A vedea și biografia lui Franklin în broșura mea recentă „Cum ajunge cineva om”.

ria generală a științei Această precocitate se arată prin faptul că copiii descoperă de timpuriu un subiect care-i interesează în special și despre care dobândesc cunoștinți și o experiență depășind cu mult pe a celorlalți copii de vârsta lor.

Fiziologistul Tigerstedt a observat că producțiunile științifice cele mai de valoare s'au făcut în perioada de tinerețe a savantului, în genere înainte de vârsta de treizeci de ani. Newton a descoperit calculul infinitezimal, legea gravitației și descompunerea luminei înainte de a avea 25 de ani; Linné a stabilit sistemul său la 24 de ani; Mayer, Joule, Colding și Helmholtz, cari au descoperit principiul conservării energiei n'aveau 28 de ani, când publicară ideile lor de căpetenie. Vésale, reformatorul anatomiei, publică la 28 de ani opera sa principală. Când Ludwig, Brücke, Helmholtz și Du Bois-Reymond reformară fiziologia, în mijlocul secolului al XIX, aveau cam 25 de ani și n'am ajuns la capătul listei!

«Avem dreptul să încheiăm, spune Ostwald, că un copil precoce poate fi în totdeauna un viitor geniu». (pag. 227). «Nu-i prin urmare de loc periculos de a fi precoce, în ciuda celor ce spun oamenii simpli». (p. 226). Rămâne numai să știm cum să tratăm copii precoci.

«Un om mare este un aparat, care poate produce lucrări mari». (pag. 209). Importanța lucrărilor sale depinde de cantitatea de energie, de care poate dispune. În această privință toți oamenii normali și sănătoși sunt aproape egali. Lucrările, pe care le îndeplinesc însă mai depind încă și de coeficientul de transformare a energiei brute în formele specifice ale lucrării. Să ilustrez gândirea lui Ostwald printr'un exemplu luat pe riscul meu. Cantitatea de forță motrice pe care o produc două mașini de acelaș gen, depinde de cantitatea combustibilului ce ard, mai depinde însă și de calitatea fiecărei mașini. O mașină e cu atât mai bună, cu cât consumă mai puțin combustibil pentru un anumit travaliu (lucru), cu cât face mai multă economie de combustibil, adică cu cât transformă o anumită cantitate de energie brută într'o mai mare câtime de energie transformată.

Oamenii mari nu se deosebesc de cei obișnuiți printr'un abis intelectual; ei prezintă numai într'un grad de dezvoltare foarte însemnat, deosebite calități ce se găsesc la ceilalți oameni într'o măsură mai mică. Care sunt aceste însușiri? În primul rând *autonomia gândirii*; în al doilea rând *facultatea de a observa faptele și de a scoate din ele concluziuni juste*.

Savanții au un interes foarte viu, adesea mărginit la un singur obiect, interes întovărășit de o energie și de un curaj, mai vrednic de a fi cântat decât cel ce se deslănțue în frigurile bătăliei.

G. ASLAN

București.

Doctor în filozofie dela Universitatea din Paris.

Docent la Universitatea din București.

1 Aprilie 1912

Lui Petre Liciu

Un trăsnet l-a fost moartea l.
La agomolu-l năprasnic,
Intreaga Românie
Deodat'a tresărit l.

O clip'a fost tăcere l.
In urmă mic și mare
Înțelegând durerea
Spre Cer el au strigat

„Cum poate ca un astfel
„De om, în floarea vârstei
„Să piară, când cu toții
Atât l-am admirat?..

Dar moartea, ce de dânsul
In repezite rânduri
A fost nesocotită
Acum s'a răzbunat.

Cu ochii ei cei negri,
Privindu-l drept în față,
Privirea lui cea blândă
Pe veci l-a'ntunecat l.

Dar fața lui senină
Nu-a dovedit iar nouă
Că dânsul nu se teme
De moarte... Și-a zâmbit..

Un trăsnet l.
Și stejarul,
Ce ani întregi de-arândul
Furtuni și ploaie frântă-a
Spre-a crește 'nalt și bine
De sus s'a prăbușit l.

II

Nol, frați Români, cu toții
Șă ne rugăm cucernic,
Pe dânsul să-l așeze
Cel Sfânt la dreapta Sa;

Căci fost-a bun; și dânsul
In toată-a lui viață
Meru ne-a dat dovadă
Că neamul își iubiă l.

Const. Th. Filipescu.

SONET

In Bosfor.

Bosforu-i liniștit.. E'n sânge marea...
Iar soarele s'ascunde după dealuri
Vărsând văpăi și scânteeri în valuri
Și pe moscheile ce acopăr zarea..

Palatele dorm par'că în visarea
Unor îndepărtate idealuri..
Și ziua moare în grădini pe maluri
Și vântul își începe desmierdarea.

Tot mai fantastic se reliefează
Cetatea sfântă, demnă și vitează
In scânteerea ultimului soare...

Și așa, privind, cum soarele se stânge
In lldyz chiosc, cadâna cea mai mare
Frângându-și mâinele cu hohot plânge.

Victor I. Popa cl. VII liceul Internațional Iași.

Angelo de Gubernatis

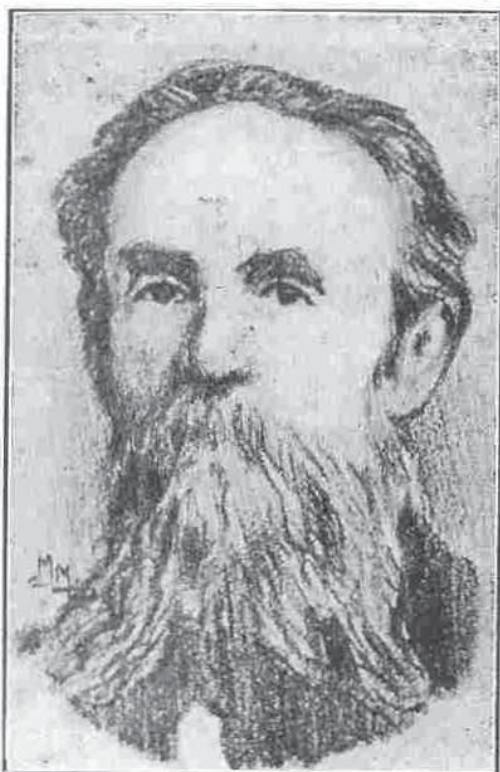
Mai zilele trecute a fost înmormântat la Roma, corpul cunoscutului filo-român, Angelo de Gubernatis. Scriitor mare, cugeător cunoscut în toată lumea prin operele sale geniale, el atinse vârsta de 72 ani.

A. de Gubernatis a însemnat o dungă mare și luminoasă în literatura Italiană. Lucirea ei, a rămas asupra generației actuale și va rămâne și asupra celor viitoare. Venit în vremuri de prefaceri, el a însemnat un progres uimitor în formarea limbii literare Italiene. Generația de după el, l'a socotit ca pe un mare învățător. L'a înconjurat cu dragoste și admirație. A avut pentru el un adânc sentiment de recunoștință, pentru că el a făcut parte din acei uriași înaintași cari se sacrifică și cad în marea luptă contra indiferenței. Angelo de Gubernatis a fost un pionier al literaturii Italiene; iar pentru noi un savant, un patriot adevărat care a căutat prin orice mijloc să ne facă cunoscuți omenirii întregi.

A fost prin țara noastră ca să ne cunoască mai bine ; de atunci a devenit unul dintre cei mai mari apărători ai drepturilor noastre.

Nu pot face aci analiza operilor lui ; alte glasuri autorizate le vor slăvi.

Dar am voit ca în câteva rânduri să comemorez chipul celui care a fost un muncitor neobosit, un mare luptător și idealist ; celui care a fost un călduros apărător al nostru, care ne-a vizitat și care a scris mult arătând nobila noastră origină și drepturile noastre. Am voit să aduc un elogiu dispărutului Angelo de Gubernatis.

† A. de Gubernatis

Moartea lui Angelo de Gubernatis, așa de neașteptată este o adevărată jale pentru toți Români. Și este această jală cu atât mai dureroasă cu cât am avut norocul să stea prin țara noastră câțva timp și să ne dea prilejul să-l cunoaștem mai bine sub devotamentul și iubirea „*celor d'un neam cu el*“.

* ** *

Astăzi, tu, apărătorul drepturilor noastre, geniul Italiei, dormi liniștit somnul veșniciei... Dormi fericit, în cetatea Roma, bătrâna noastră mamă, leagănul vitejiilor de odinioară, în mijlocul unui popor nobil care îți cinstește și slăvește memoria și a cărui ridicare se datorește în parte și ție...

Dormi, mulțumit, că poporul de la Dunărea măreață, poporul Român pentru care tu ai luptat atât de mult și l'ai iubit, știe să-ți admire și prețuiască opera-ți uriașă și să-ți premăriască memoria!..

* ** *

Iar tu călătorule, dacă vântul soartei tale, te va duce și prin Roma, nu uită că în cimitirul de peste Tibru zace corpul neînsuflețit al unui geniu al Italiei și al unui adevărat patriot român, Angelo de Gubernatis.

Du-te pe la mormântul lui și în numele tuturor cari simt românește, depune o jerbă de flori și o lacrimă, ca semn de recunoștință, și amintire duioasă!..

Mihail Gh. Arifeanu cl. V-a liceul din Ploești

PESCARUL

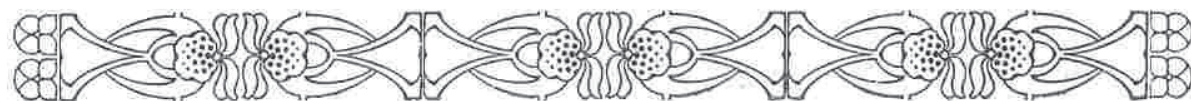
traducere după „Der Fischer“
de J. W. Goethe.

Apa mării clocotește,
Un pescar alături șade...
El cum undița-și privește
Pêntristate gânduri cade...
Și cum stă așa, deodată,
Valuri prind să se despice:
O sirenă se arată...
Ea îi cântă, ea îi zice:
(Cu graiu plin de-atâtea grații)
«De ce tot te'ncerci, pescare,
Să-mi momești spre moarte frații...
Ei stau bine'n fund de mare...
Ah! ei stau atât de bine!...
Lasă-te spre dânsii, dragă,
Lasă-te 'n adânc cu mine!...
O să-ți uiți durerea 'ntreagă.

Nu se scaldă lună, soare,
In albastrul sân de mare?
Mult mai mândră luna nu e
Când din apa mării sue?
Nu te farmecă înaltul
Cerulei ce'n ape cată,
Chipul tău nu-ți pare altul
Când prin unde se arată?...
Apa mării clocotește,
Udă goalele-i picioare,
Inima în piept îi crește
De-o simțire arzătoare:
Ea-i tot cântă, ea-i tot spune
Și-l atrage dela maluri...
Și-acum stranie minune:
Amândoi dispar în valuri...

D. Pălănczanu

MOS RADU...

În odaia încăpătoare, scaldată'n potopul de lumină primăvă-ratecă, stau cu moș Radu și îngândurat i-ascult glasul-i tremurător, plin de povețe. E atât miros de sfințenie și credință în odaia asta bătrânească! De fiecare lucru e legat ceva din trecutul depărtat al vremurilor, fiecare își are povestea lui. Pe masa din mijlocul casei, între ulcelele de lut pline cu zambile albastre, în parfumul amețitor de dulce, stau rânduite hrisoave vechi, cărți de rugăciune, iar mai la o parte ciaslovul cu scoarțele-i groase și aurite stă desfăcut la viața apostolului Petre și pe fețele-i unsuroase, picurate de ceară, slovele bătrânești, negre și roșii, joacă în lumina slăbită a ochilor.

Peretiș' albi ca laptele, iar chenarele dela ferestre par'că ar fi niște șuviți de cer albastru și drepte de parcă's trase cu condeiul. Spre răsărit stau înșirate icoanele sfântului Ilie cu trăsura și caii de foc, a sfântului Neculai, bătrânul cu fața blajină, a lui Ion gură de aur, iar din mijlocul tuturor, chipul Mântuitorului privește blând, cu ochii plini de induioșare, în jurul său. Și toate's împodobite cu o aleasă îngrijire, în ștergere albe cu râuri frumoase, cu mănunchiuri de andrișai și busuioc, iar dedesupt, într'o cutie înaltă, cu cruce deasupra—făcută de mâna bătrânului—arde la zile mari candela și lumina-i mică, plâpândă, se strecoară prin creșturile alese ale cutiei, împrăștiind îndemn de credință și evlavie.

Și cum stă așa cu mâinele ciolănoase, cu pleoapele lăsate'n jos ca'ntr'o toropeală dulce, mi se pare că'l văd în strana dela biserică cu fața blajină ca de sfânt, cu mâinele împreunate, cântând pe cartea veche, cu vocea răspicată și plină de dulceață. Hei, ce glas avea el! Când îi zicea vre'un *Axion* pe glasul al optulea sau *Cazania*, se umplea biserica într'o muzică divină și vocea-i răsună până departe. Prin fumul lumânărilor trece o adiere plină de sfințenie, sufletele credincioșilor se umplea de-o înfiorare tainică, de-o credință mare și depe fețele lor smerite vedea-i că'nțeleg rostu cântărei atât de mărețe.

Hei, ce vremuri a apucat bătrânul și ce credință eră în sufletele oamenilor! Și'n fața lui răsar icoane vechi, clipe trăite, întâmplări din viața necăjită și din ceața străvezie în care stau, cele mai dragi și scumpe se desprind și-i joacă în lumina ochilor.

Bătrânul își saltă capul în sus, oftează și pe fruntea-i îngândurată trece o mângâere tainică. Prin fereastra deschisă, prin lu-

mina aprinsă a amurgului, valea Oreavului, cu podgoriile întinse, cu satul Palanca ce stă ascuns ca'ntr'o scorbură, încins de dealuri, apar ca'ntr'o lumină de vis. Râd par'că căsuțele albe cu ceardacurile'n față, râde sclipirea tablei dela biserică, râd pomii îmbrăcați în podoabă de flori albe și printre atâtea frumuseți, un brâu de argint taie prin mijloc o dungă șerpuitoare, scaldându-se'nopotopul de lumină.

Bătrânul stă cu ochii ațintiți la atâtea frumuseți și într'un târziu începe a vorbi. Și vorbele-i curg domoale, blânde, ca o adiere de durere, ca un cântec trist de mort, iar eu stau tăcut în fața lui, nemișcat, și par'că mi-e frică să tremur și din pleoape ca nu cumva să-i turbur liniștea glasului...

Moș Radu a îndurat multe neazuri și a trecut prin mari dureri de mic copil. Prin ce locuri s'a născut, cine i-au fost părinți, nici el nu știe, s'a trezit așa singuratec în lume, fără un sprijin, fără o vorbă înțeleaptă dela cineva. A muncit mult și-ă îndurat cumplite amaruri dela toți. A slujit ba la unul, ba la altul, până s'a tocmit ca păzitor pe lanurile de bucate ale boerului Ciocaru depe Valea Serei. Acolo a dus'o el mai binișor, acolo a strâns ceva părăluțe.

Dar iată că anii trec ca zilele, tuteii încep să crească pe sub nas și vremea miliției se apropie. Hei, pe-atunci eră grea de tot miliția, te prindia cu arcanul unde te găsiă, te ducea la oraș și te îmbracă în strae ostășești vreme de șapte anișori. Te purtă prin părți străine, prin alte țări, și liniștea cu mirosul câmpului dălător de belșug, farmecul vieței tihnite dela țară nu o mai simțiai alăta amar de ani. Când au venit cei dela stăpânire la curtea boerească el o tulise cu vre-o două zile nainte. A hoinărit multă vreme prin corbănuri, prin frunzișuri de codru și cât p'aci eră să deă ortu popei —abiă scăpase ne-atins de un glonte de pușcă venit din ceata următorilor. Când i se perduse urma s'a scoborât în sat la noi. Aici a găsit un suflet ca să'l înțeleagă, aici a avut o dragoste mare și'nflăcărată...

Eră o fată de vădană, cu ceva pământ zestre și mai de-o estate cu el, da frumoasă cum alta nu eră în sat. Ochii erau ca două flori întunecoase și-o față... ca hârtia de albă, iar de harnică ca o albină. Când mergea îi tremurâ trupul ca o floarea de zambilă. Și o iubiă cu o patimă sălbatecă, așa cum iubești la două-zeci de de ani! Il ardea focul dragostei și-i munciă sufletul în înfiorări de sânge.

S'a scurs mai multă vreme de trăgăneală, de dorinți aprinse dar așa la o săptămână după Rusalii au făcut nuntă în toală regula și-ă legat casă în rândul oamenilor cu Ancuța fata vădanei lu Mirăuță. Au mai șoptit ei multe flăcăii din sat, dece să vie un străin să iă pe Ancuța—mândrețea satului— par'că aci nu se găsiă unu care să-i placă fetei?

Dar dela o vreme gurile rele au tăcu' și el și-ă văzut de treabă s'a așezat la muncă cu o nădejde mare în suflet. Și Dumnezeu l-

ajutat, căci din cele două pogoane de vie s'au făcut zece, iar în spre Dumbrăvița lanurile de grâu cuprindeă multă întindere. Bătrâna a închis ochii într'o toamnă și ei au rămas numai cu cei doi băețași ce le dăruise Cel de Sus. Și viața se scurgeă liniștită, mulțumită, între bunurile adunate din greu, căci dragostea le încălziă sufletele și le dădeă îndemn la muncă.

Bătrânul tace, prin suflet îi trece o mâhnire adâncă și fruntea îi se încrețește în dungi. Prin înserarea ce se lasă alene, soarele scăpătat după dealul Măgurei, abiă mai trimete câteva sclipiri aprinse, însemuând pete de lumină pe florile albe și galbene de ghiocci. Și bătrânul vede în față alte icoane din trecut...

O vede pe Ancuța întinsă'n pat, cu fața slăbită, topită de lungul șir de suferinți. Din toată făptura ei frumcasă, din toată mândrețea ei, nu mai rămăsese nimic, dar ochii mai luciau ca două flori pline de întuneric pe obraji ca ceara. și aveă o privire atât de blândă și rugătoare!

Corpul slăbit, deșirat, se deslușiă ca o umbră de mort. Glasu-i tremură plin de durere, cu oflări lungi, cu multe lacrimi amare. Și el nu puteă să-și deă cu gândul ce boală să fie asta de a venit așa pe negândite de-i iă sufletul Ancuței! Băețași se alipiau tremurând, sfioși, cu fețele smerite și'l întrebă pe Radu ce are mămuca de tot plânge'ntruna și nu mai poate grăi vorbe ca înainte?

Intr'o zi liniștită de primăvară, când merii își scuturau floarea și o mierlă cântă singuratecă în livadă un viers de dragoste, Ancuța și-ă dat sufletul în preajma celor dragi...

Apoi o vedeă întinsă'n sicriul plin de podoaba de flori primăvărâtece, auziă bocete multe, tânguiri, vorbe de durere și par'că simte și-acum cum a sărutat-o pe frunte, prin potopul de lacrimi, cum a sărutat-o și copii pe mămuca lor bună. Și de atunci s'ă dus, n'a mai văzut'o! În vremea celor trei zile cât a stat moartă i-ă cântat părintele Alisandru câte patru stâlpi pe zi, iar după îngropare i-ă făcut pomeni în regulă, a dat bani la schitul Vărzărești să-i poarte capetele, și'n fiecare Sâmbătă se duceă cu părintele la cimitir, și-i citiă câte-o rugăciune de mântuire, de ușurarea păcatelor.

Și'n vremea aceia Moș Radu simțiă de multe ori cum îi se puneă un nod în gât și răsufllarea îi se curmă. Umbra dureroasă a Ancuței stăruia veșnic în sufletul său. Și'n singurătatea suferințelor îl apucă așa o mâhnire mare și se gândiă că degeabă îl mai ține Dumnezeu pe pământ dacă nu i-ă dat parte de dragostea avută. Ce-i folosiă lui toate bunurile de cari se bucură, când tot ce i-ă fost mai drag îi se dusese! Pentru el degeaba înfloriă livada, degeaba cântă privighetoarea și ciocârliă în răcoarea dimineții, degeaba sburau fluturii prin câmpul de flori și degeaba veniă toamna cu belșugul rodului, cu frumusețea negrăită a podgoriei; sufletul îi eră cuprins de mâhnire și amarul suferinței îi otrăviă inima.

Dar s'a scurs vreme peste vreme dela moartea Ancuței și du-

rerea s'a învechit, șirul lacrimilor s'a ostoit și atunci și-à întors fața către copii și-à văzut că de-acum începe rostu vieții lui, de acum trebuie să-și arate înțelepciunea și poate de acum încolo începe șirul altor dureri mai mari, căci cine poate să pătrundă în taina întâmplărilor ce-o să vie. Copii se fac mari, apoi flăcăi buni de 'nsurat și-atunci fiecare trebuie să-și aibă rostu lui. Și dacă nu-i o vorbă bună, un cuvânt de înțelepciune venit dela un bătrân care a pățimit și-a văzut multe—căci se'ntâmplă lucruri mari în viața omului—apoi tânărul neștiutor alunecă pe cale greșită și cu greu se mai întoarce de unde a plecat. Și'n clipele acelea l'a cuprins o dorință mare de a trăi, să-și facă feciorii să'nțeleagă și să munciască cu drag pământul strâns cu-atâta trudă de el, să-i vadă gospodari la casa lor, să-i crească și lui inima la bătrânețe când i-o sări nepoții de gât. Și atunci o să-și aștepte cu liniște și credință ceasul mântuirii, mulțumit în suflet că și-à împlinit rostu vieții pe pământ. Umbra Ancuței s'a risipit, cu'ncetul din fața lui și numai în suflet i-à rămas împietrită, închisă, ca o rană veche.

Bătrânul s'ă așezat cu mai multă râvnă la muncă și sporul se vedeă cu ochii. Feciorii se făcuse mari, cu mustața negrișoară, răsărită, și lucră cu multă dragoste pământul părintesc. Plecau de acasă cu noaptea'n cap și când nici nu te gândia-i te pomenia-i cu unul pe Măgură, iar celalt pe dealul Palancei rânduia rostu atâtor treburi ce sunt la casă de om cu grentate.

Creștea inima bătrânului, par'că înfineria cu ani de zile când îi vedeă pe amândoi, înălțându-se ca doi brazi, cu privirea senină, cu fața chipeșă, cu brațele puternice, dornice de muncă și străduință. Și bătrânul se gândia la tinerețea lui trudită, la șirul zilelor amare ce le-a îndurat când umblă prin arșița soarelui de-i cădea leșin la inimă, sau la vremea ploioasă când umblă nopți întregi, păzind holdele de bucate. Și-i isbucniă o bucurie mare când vedeă că din flăcăul singuratec, răsărit în lumea asta plină de păcate, au răsărit alți flăcăi puternici, plini de mândrețe și dorul muncii.

Dar iată că într'o primăvară Miron trage sorțul, iar toamna când coasa fășăia prin lanuri, când chiotele culegătorilor din dealurile podgoriei se revărsau ca o muzică în largul îndepărtărilor, l'a și dus la oraș de l'a îmbrăcat în haine strâmte și mândre de doboranț. Moș Radu n'a murmurat vorbe de mânie căci vedeă el că altfel e rostu lumii acum și altfel de legi sunt, nu ca'n vremea tinereții lui când bașbuzucii te legau burduf și te duceau la miliție. Ba din potrivă simția o bucurie neînțeleasă când își vedeă feciorul în strae ostășești, cu pana de curcan prinsă de căciula ce stă pe-o sprinceană. Stânică muncia din răspuțeri ca să'nlocuiască și pe frate-su și lucrurile mergeau de minune; viea rodiă mult, pomii din livadă înmuguriau toți și treburile erau fiecare cu rostu lor.

Hei, unde-ar ajunge omul nostru dacă toate întâmplările ar veni după gândul lui! Dar vezi că durerile vin ca și bucuriile și pe toate trebuie să le întâmpini. Așa la un an de miliție, a venit hârtie dela Miron cum că e bolnav rău, l'a apucat o sfârșială de

la inimă, că tot trupul îi slăbește și-i tremură ca varga, iar doctorii l'au băgat în spital și'l hrănește cu lapte. Bătrânului i-ă picurat câteva boabe de lacrimi și gânduri felurite i se'nchegau în minte. Unul îi stăruia mai mult și-i înegria inima; de s'o prăpădi Miron ca și biata Aneuța ce se face el ?!

O rază de lumină, o undă lină îi trecea însă repede prin suflet și vedeă că-i o rătăcire gândul ăsta. Cum o să se prăpădiască Miron când îl știă atât de sdravăn, atât de plin de viață! Dar când au trecut și sărbătorile Craciunului și-ă văzut că feciorul e tot în spital, a înțeles că e primejdie mare și lucruri triste au să se întâmple. Și numai la o săptămână a și primit hârtie dela regiment cum că Miron a murit în spital și de vroesc să vină să'l ia.

Bătrânul a rămas încremenit la lovitura asta nouă, își simția pieptul îngreoiat ca de-o piatră și înfiorări de ghiață îi cuprindia sufletul întunecat. S'a așezat pe patul de scânduri, cu mâinele la tâmples și multă vreme a rămas așa cu ochi'n jos, gemând din adânc.

Afară în văzduhul cenușiu, fulgi mari de zăpadă făceau suluri lungi și vântul se strecură plin de oftări pe la geamuri. În inima întunecată a bătrânului treceau dureri mari...

Când a dat cu ochii de Stănică ce stă plângând lângă valtră, i s'ă deschis graiul și-ă oftat cu greutate....

—Ah, Stănică, Stănică, ce noroc am avut eu taică, prin ce valuri mi-a fost dat să trec... tu mi-ai rămas de-acum nădejdea și stâlpul bătrânețelor mele, cu tine am rămas... dar tu nu te măhni, nu te uită așa plângător la mine, așa sunt bătrâni, slabi la inimă, răpede, răpede le curg lacrimile, tu ține-te tare că ești tânăr, și vezi de du-te la oraș și adu'l pe Miron, să'l îngropăm aici în preajma noastră, să aibă cine-i aprinde o lumânare la zile mari...

Stănică a înhămat caii într'o clipă, a făcut cruce și-ă plecat la drum, iar bătrânul a rămas singur în odaia mohorâtă și rece, cu sufletul înghețat, cu inima împietrită și cu ochii întunecoși perduți în gol...

În lumina slăbită a zilei, în tristețea de-afară, mânia furtunei pătrundeă răsunătoare și glasuri măhnite se strecurau în lungul alifelor.

*

Când a plecat Stănică dela oraș, cu sicriul fratelui în sanie, eră lumină bună și el gândia că'n amurgite să fie în sat. Dar la întors, caii mergeau greu și omătul se pusese mare. Când ajunse în valea Merei se lăsă într'amurg. Sania lunecă ușoară pe lucirea sticloasă a zăpezei și caii mergeau în trap iute, scoțând aburi calzi pe nări. Câteva suluri de fum cenușiu însemnă casele mărunte din Cărlige și săgeți de lumini slabe pâlăiau pe coama dealurilor. Fulgi albi, strălucitori, cădeau încet, în legănări domoale, pe întinderea largă.

Dar când a ajuns înspre Baganele, vremea se făcuse și mai

rea, fulgii cădeau într'o ceruere deasă, negurile înserării se lăsau tot mai grele și vântul suflă năprasnic, ridicând în vârtejuri zăpada mărunță, aruncând'o ca pe-o pulbere de-alice în obraji-i înfrigurați.

Și'n cuprinsul nemărginitei mări albe, din depărtările nedeslușite a crângului, veniau bocete adânci, trosnituri și frânturi de crângi uscate, înfiorări tainice. Stănică simțea că-i îngheață sufletul și o teamă mare îl stăpâniă. I se părea că din crâng sbucnește un lup mare, cu părul sbârlit, cu ochii'nroșiți de sânge, se apropie de el și... mai departe nu vede... un brâu întunecat îi acopere lumina ochilor.

Trecuse cu hîne de pădurice și par'că i se mai desghețase inima. Căii mergeau tot greu, răsufând adânc. Și noaptea se lăsă tot mai greă și zăpada se puneă tot mai mare...

Dar deodată, din nemărginirea neagră, din fundul pădurei cu vaetele-i lungi, sbucni prelung de tot, un geamăt înfiorător, ca o plângere dureroasă. Căii cialiră urechile 'n sus, bătând din copite, sforăind des, întinzând gaturile. Apoi deodată s'au ridicat în două picioare, s'au zbătut în hamuri, pornind'o într'o goană nebună, iar când Stănică și-ă întors capul înapoi a văzut răsărind două lumini ca două săgeți de foc, apoi după ele alte lumini ciudate, sălbatece, îl urmăreau, se apropiau tot mai mult de el. O frică grozavă îl împietrise pe loc, răsufarea i se curmă și părul îi stă în sus. Ii văjăia sângele'n urechi, în cap, și bătea caii, îi îndemnă la fugă năprasnică. Lupii geniau meren, în salturi mari, scoțând urlete înfiorătoare. Codrul oftă lung și viscolul bătea cu furie, îi aruncă suluri de zăpadă'n față, îi luă lumina ochilor. Și deodată simți aproape de șosea ochii aceia scânteind sălbatec.

O undă caldă îi trecu atunci prin suflet, lacrimi înghețate luciau pe obraji vineți și'n minte îi trecea icoana bătrânului care așteptă acasă în odaia mohorâtă întoarcerea feciorului. «Tu mi-ai rămas stălpul bătrânețelor mele» rostul vorbelor îl înțelege mai bine acum, și dorința de-a trăi îl stăpânește tot mai mult. Adică dece să se mai prăpăliască și el, dece să se stingă tinerețea lui când Miron tot îi mort?! În schimbul lui își scapă viața și bătrânul o să-i dea dreptate. Și ochii roșii, urletele ce tremură văzduhul erau tot mai aproape! Stănică se'ntoarse înapoi și cu mâinile făcū vânt sieriului înspre godirla sâniei. Un sgomot înăbușit se auzi și caii o porniră tot mai înfierbântați, tot mai mânioși.

Sania ajunsse departe, dar mărăitul lupilor întărâtați ce dăduse de gustul cărnei se auzia tot mai lămurit și-i sună la urechi ca o mahnire dureroasă. Icoana blândă a lui Miron îi stă ca o statu'e'n față și'l întrebă: «Ce-ai făcut cu mine Stănică... dece m'ai aruncat în gura lupilor...? ah, mă doare Stănică, mă doare...!»

Și-ă simțit sufletul înghețat, și-ă rămas incremenit pe capra sâniei, cu hăturile'n mâini, cu părul sbârlit, cu ochii însângerați, perdați în largul zărilor...

Căii au tras singuri la poarta casei și bătrânul a rămas înflorat când l'a văzut pe Stănică țeapăn în sanie.

Era mort!

Și tocmai a doua-zi când niște români din Baganale treceau prin sat, au adus vestea că s'au găsit încoă de pădure, scânduri de sicriu și oase de om. Și atunci și-à dat cu gândul cum au mers lucrurile.

Din vremea aceia Moș Radu își perduse mințile și grăia vorbe neînțelese, fără rost. De multe ori îl vedeai stând în casă, între sfinții cu fața blajină, bătând mătânii, făcând cruci mari, sărutând pământul și grăind vorbe multe. Alte-dăți rămâneà încremenit, cu privirea perdută, turburată, și nu puneà gura pe apă sau mâncare. Pe seară se duceà regulat la mormântul din cimitir, citind ceasuri întregi pe ciaslovul vechiu, rugăciuni de mântuire, ridicând brațele'n sus, cu ochii întunecați, perduți în spre țăriile înalte. Rămâneà până târziu în întunericul cimitirului și prin sufletul lui amărât treceau fiori mari de credință.

Dar a mai trecut multă vreme la mijloc și cu'necetul lucrurile au intrat pe calea lor firească, necazurile și durerile mari au trecut, bătrânul și-a însdrevenit mintea, iar gândurile au început să fie curate și lămurite. În el a rămas însă ceva religios, o teamă mare de puterea dumnezeiască. Ziceà că l'a pus la încercare *Cel de Sus* să vadă deși păstrează credința și gândul curat către el. Poate așa-i dat, să ispășiască el păcate de-ale strămoșilor! Și-à închis sufletul ca într'un mormânt șiși duce traiul tăcut, departe de văltoarea iumei, între pereții casei lui, între sfinții cu fața blajină. În ceasurile de mâhnire și urât, desface scoarțele cărților de rugăciune și pe filele învechite, lumina slabă a ochilor alunecă ușor și taina vorbelor sfinte, înțelesu și rostu înțelepciunilor isvorăsc tot mai mult și'n sufletul bătrânului varsă bunătate, tihnă și clipe de mulțumire. Căci la urma urmei ce-i viața asta? Te sbați, te lupți, te ostoești în dureri pentru nimic și iată numai într'o bună zi, pe negândite, te trezești dormind somnul veșniciei în cimitirul satului și-atunci vezi că toată strădania, toată frământarea au fost în zădar. Viața nu poate să fie altfel de cum e, cu bucuriile ca și durerile ce trebuie să vină odată și-odată.

În zilele de toamnă când vântul se vaetă'n depărtări, ca și'n cele de iarnă când se pornește viforniți mari și se lasă înghețuri, Moș Radu își petrece vremea în casă, la gura sobei, citind pe ciaslovul vechiu, mai sfātuind cu'n vecin tot depe vremea lui. Când îl mai ajută puterile, mai trage la rândea scânduri sau lețuri din care face scăunașe și dulăpioare mici.

Dar cum dă în primăvară nu'l mai vezi în casă! De cum mijesc zorii zilei se duce'n livada spuzită'n flori albe, în potopul de albine și fluturi. Pășește încet, sprijinit în băț, mai taie cu custura câte-o crenguță uscată și'ntr'un târziu se așează în poeana de flori

de sub mărul mălăeș. Mierla îi zice în răcoarea dimineții un cântec de dor, ciocârliia se ridică'n 'nălțimi răsucind un viers subțirel cir-cir...cir-cir... și într'o tufă de liliac pitpalacul își cheamă numele. Mai la o parte un câmp de flori albastre, galbene și albe te'mbată, te amețește cu mireazma atât de puternică. Pe câte-un loc se ridică sficioși, clătănându-se'n adierea vântului, călțunași albi și violeți. E atâta farmec în larina asta de cântece neîntrecute, atât de plin de înflorire e văzduhul și-atât miros de flori plutește'n încăperea largă!

Moș Radu rămâne multă vreme în livadă, cu privirea îngândurată, întins pe iarba moale, iar când pete de lumină ferbinte se joacă prin florile pomilor, prin spuza de zambile albastre, topindu-se într'o pulbere aurie, genele-i stufoase se apleacă'n jos și o moliciune caldă îl cuprinde...

În vremea inserării, când se lasă mai răcoare și brăuri de nori bolbucăți se plimbă pe boltă, bătrânul se așează în ceardac și privește la oamenii cari trec pe drum. Mai mulțumește unuia, mai schimbă o vorbă cu altul și'n tăcerea tainică a zilelor, vremea se scurge tihnită.

În săptămâna Patimilor, în fiecare seară, se duce la biserică, îmbrăcat în straclele cele bune, cu căciula de astrahan în cap. Aprinde lumânări multe și trece în strana lui. Din când în când mai răsfoește evanghelia, citind viețile Sfinților, murmurând încet șirul vorbelor sfinte. Iar în Vinerea Patimilor, deși glasul i s'a slăbit, totuși cântă singur glasul al patrulea din Prohod, *Primăvară dulce*.

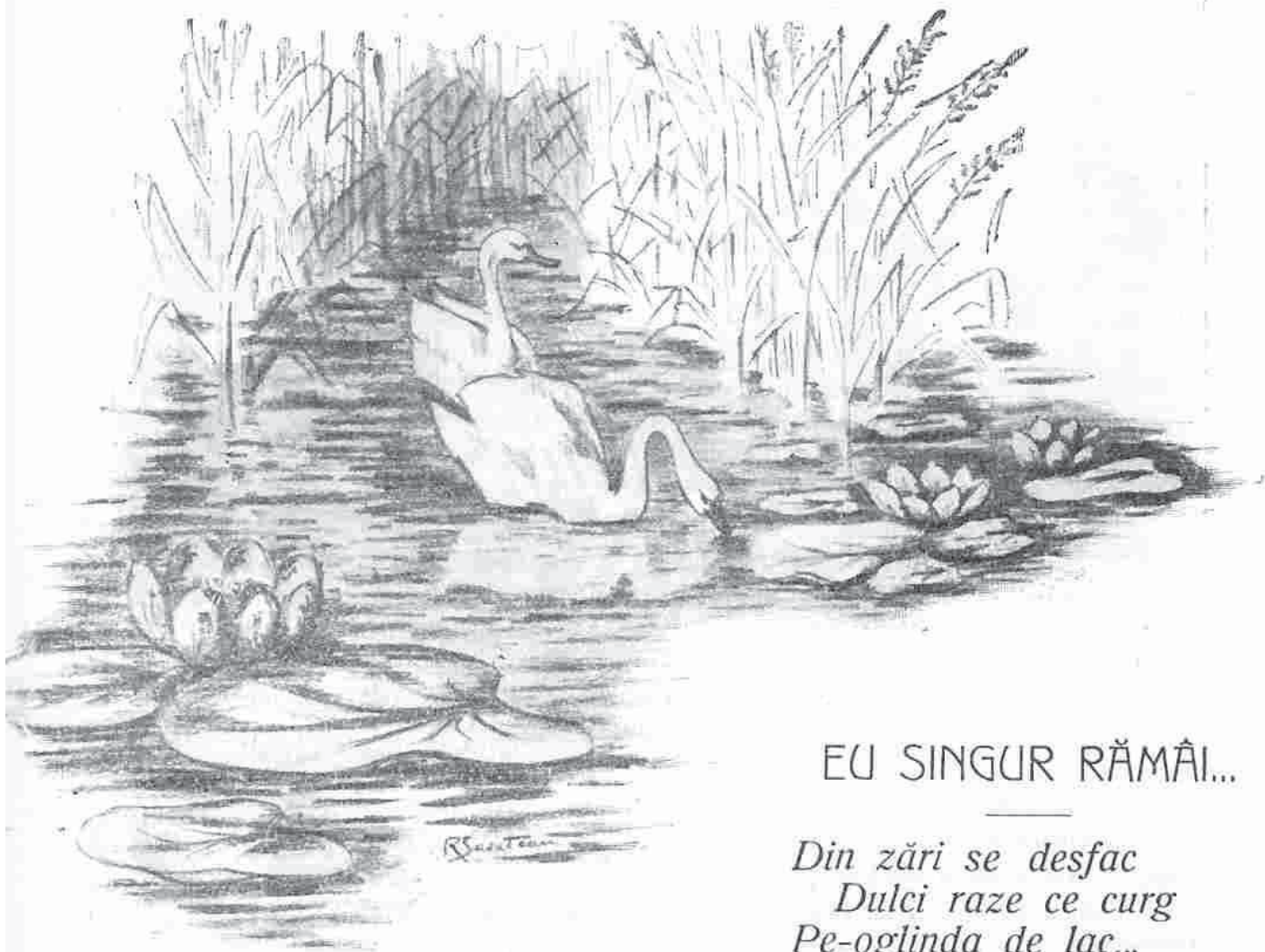
Așa viață duce bătrânul, singuratecă, ascunsă, cu credință mare de ușurarea păcatelor, așteptând ceasul mântuirii să treacă liniștit în împărăția celor drepti.

Dar chipul senin al Aneței, chipurile feciorilor cu obraji albi și rumeni, i-ă rămas ca niște icoane luminoase în suflet și'n clipele de mâhnire când îi răsar, îi trece o undă lină prin el șiși simte ochii umeziți de lacrimi calde...

Printre ramurile zarzărului încărcate în podoaba de flori, se strecoară o lumină mică, sficioasă, apoi se mărește tot mai mult și razele-i tremurătoare scânteiază singuratice în adâncimile albastre. Apoi lângă ea o altă lumină abia îndrăsnește să-și trimeată lumina-i plăpândă, văzută ca printr'o pânză de borangie. Înspre *Cornul Caprei* cerul începe să se împânziască cu nori bolbucăți.

Bătrânul stă încrăcunit, vremurile îndepărtate iar îi joacă în lumina amintirilor, pe frunte îi încrețește o dungă de mâhnire, iar în ochi un bob de argint lucește o clipă, rostogolindu-se la vale...

EU SINGUR RĂMÂI...

*Din zări se desfac
Dulci raze ce curg
Pe-oglanda de lac...
Și'n zări e amurg...*

*Lin lebede trec
Pe lac... lunecând...
Din țärm le petrec
Cu ochii... visând...*

*O lebădă stă
Pe lac, în mijloc...
Amurgul îi dă
Nuanțe de foc ;*

*De-un alb ideal,
O alta e'n drum
Spre-un nufăr alb-pal
Ce varsă parfum..*

*Era arămiu
Amurgul... acum
E'ntreg vioriu...
Și noaptea-i pe drum...*

*Trec lebede 'ncet
Spre crângul enorm
De trestii... și-adorm
Acolo... discret....*

*Eu singur rămâi
Pe țärmii pustii...
Cu-un vis mă mângâi :
Că tu ai să-mi vii...*

Petre Liciu în „Banii“

Petre Liciu

Din „Amintiri“

Petre Liciu în „Taifun“

La 1 Aprilie 1912 ora 11.5 seara, s'a stins în sanatoriul Olkovski, cel mai mare artist al neamului nostru și cel mai bun Român, Petre Liciu !..

...De ce nu se mai ridică cortina?.. Noi vrem să-l mai vedem! Zădarnic!.. Liciu nu mai apare!.. El și-a jucat ultimul rol și — poate — cel mai greu... L'a jucat cu acelaș sânge rece, ca pe toate cele de până acum!.. Cortina s'a lăsat acum pentru a nu se mai ridica niciodată!..

Liciu a murit!..

Și corpul neînsuflăit al aceluia ce-a fost Petre Liciu a fost așezat în Biserica Albă. Timp de trei zile lumea a venit înșir să vadă pentru cea din urmă oară pe iubitul artist!..

Plângeau artiștii, colegii lui, plângeau toți cari veniau să-l vadă plângeam noi, elevii de liceu, cari eram atât de legați de ființa lui! Într'un colț al bisericii, plângea cu hohot Iancu Brezeanu!.. Nimeni nu putea să se abțină să nu fie înecat în lacrimi când vedeă pe acest artist, care de atâtea ori ne-a făcut să râdem, plângând acum ca un copil!..

Și eu, care în toate cele trei zile am fost pe la biserică, nu-mi venia să cred că Liciu e mort!.. Și când îl vedeam întins pe catafalca cu zâmbetul în colțul buzelor, înconjurat de flori, mi-l amintiam în ultima scenă din „Taifun“... Il așteptam să se scoale, să-și ridice privirile lui calde spre galerie și să mulțumiască aplauzelor noastre, dar.. au trecut trei zile, l-au luat pe brațe și l-au dus la locașul rece, între patru scânduri!..

Sute de persoane l-au condus la locuința de veci: artiști, oameni de sus și oameni mai de jos... căci Liciu eră iubit!.. Deși eră un noroi nemaipomenit, cimitirul era înțesat de lume..

Durerea și golul lăsat de Liciu printre noi, nu se poate spun

prin vorbe. E destul să spun că unii în durerea lor au insultat pe doctorii ce l-au îngrijit, că ei l-ar fi ucis!...

El era iubit, fiindcă a știut să se facă iubit!... Dar dragostea noastră a fost mai slabă ca moartea, care ni l-a răpit tocmai când ni eră mai drag!...

* * *

Petre Liciu s'a născut în Focșani la 19 Martie 1871. Făcu clasele primare în Focșani, două clase secundare la gimnaziul Cantemir din București, restul la liceul Statului din Iași, unde-și luă bacalaureatul la 1888. Urmă cursurile universitare la Iași și la București.

La 10 ani jucă pe «Herșcu Boccegiul» și pe «Herr von Kalikenberg» acasă, când se adunau rude și musafiri. La 13 ani își făcuse o scenă în curtea părintiască dela Iași și-și compusese o trupă cu care jucă mici comedii. Mulți dintre tovarășii lui de atunci s'au făcut pe urmă actori. Așa State Dragomir, Vlad Kuzinski, Penel, azi societari la Iași și P. Sturza la București și alții...

Inchinarea spre teatru s'a născut odată cu el și a fost destul să vadă la 1888 pe marele Manolescu, ca să se decidă în mod conștient să se facă actor. Manolescu a avut asupra-i o înrăurire extraordinară și geniului acestuia P. Liciu i-a purtat toată viața un cult deosebit. Când, odată, într'o vară se afla la Constanța, dirijând o trupă, primarul de pe atunci i-a construit un teatru de vară, pe care Liciu l-a botezat „Teatrul Gr. Manolescu“.

Pe timpul când și-a început Universitatea la Iași, a intrat și la Conservator la cursul răposatului Galino, cam fără știrea părinților, care se opuneau ca fiul lor să îmbrățișeze cariera teatrală, nu atât din prejudecată, cât din nesiguranța carierii și mai cu seamă, fiindcă doriau să-l facă magistrat. Când află tatăl său că urmează Conservatorul, ca să-l îndepărteze de școala asta, îl numi, fără știrea lui, copist la Tribunalul de Iași, unde face slujbă vreo trei luni și-și pierde anul la Conservator. Demisionează dela tribunal, vine în București, se reînscriseră la Conservator la 1890 și-l termină la 1893, având de profesor pe răposatul St. Velescu. Adevăratul lui profesor, rămase însă tot Gr. Manolescu, după care se ducea orbește și colindă toată țara, făcându-și ucenicia și uitându-și cu totul ființa traiului de-acasă.

Remarcat încă din Conservator fu angajat la teatrul Național în 1892, când deabiă terminase anul al 2-lea. Pe scena acestui teatru, în roluri mici atrase atenția cunoscătorilor până ce iscusitul și neîntrecutul localizator Gusty puse ochii pe el și-i încredință pentru prima oară un rol principal: pe „Tonton“ din „Microbii Bucureștilor“.

Primul pas eră făcut; calea i se deschise. Jucă apoi pe «Zorileanu» din «Vânătorii de zestre», pe «Thibaut» din «Cupa Fermecată», pe „Camille Desmoulins“ din «Rabagas»... și a...

La această din urmă reprezentație ministrul instrucțiunii de pe atunci, D-l Take Ionescu, veni pe scenă și felicitându-l îl vesti că i se va acorda o bursă pentru 3 ani, ca să-și completeze studiile dramatice la Paris. Plecă la 1894 și nu stătu decât doi ani; n'a mai putut rezista dorului de țară și râvnei de-a jucă cât mai curând teatru în limba românească.

În Franța a jucat o singură dată în beneficiul unui artist, la Versailles, un rol mic în „Ernani“ de V. Hugo, alături de societarii comediei franceze: *Mounet-Sully*, *Paul-Mounet* și *Adeline Dudlay*.

Intors în țară debută în «Ertarea» lui Jules Lemaitre. Conștiincios peste măsură își alege anume această piesă: rolul lui George, eră rol greu, care cerea mult studiu. Publicul nostru dedat numai cu piese de efect, nu a apreciat în deajuns nici piesa, nici studiul amănunțit al artistului. Debutul a fost cam nenorocos.

Dar încetul cu încetul, reintrând în repertoriul curent și încredințându-i-se roluri din ce în ce mai importante, puterea talentului său se impuse, lumea începu să-i aprecieze felul lui nou de a juca și în curând ajunse cel mai gustat artist al comediei moderne. ¹⁾

* * *

Liciu a fost artist!... Cât de mult spune acest „a fost“!... Da, el nu mai este, nu-l vom mai putea vedea în fața noastră nici odată!...

Unde ești tu, Moșilică?... În ce lumi rătăcești acum, fiorosule Ștefăniță-Vodă?... Unde odihnești tu, Tockeramo, care-ai murit pentru a nu mai muri niciodată, ca să ne desfeți privirile noastre nesățioase de-a te vedea mereu murind?...

Cei cari te-au văzut jucându-ți ultimul tău rol, cel mai complex din rolurile tale, au crezut că vrei să le joci o farsă de 1 Aprilie... Dar ce farsă de prost gust!... Nu vezi tu, lacrimile ce-ai făcut să se verse pe urma ta?... Nu; el nu mai vede!...

Dacă ar vedea, el s'ar scula și ne-ar zâmbi, numai să nu ne facă rău!...

Liciu a fost cu adevărat artist!... Jocul lui era simplu; cu cât înainta spre sâmburele acțiunii, el te captivă și te ducea cu el. El eră foarte conștiincios!... Își studia rolul său până la cele mai mici amănunțimi!... Nici odată nu eră mulțumit de felul cum jucă... Cine s'ar fi dus la «Viforul» mereu, l-ar fi văzut pe Liciu de 30 ori mereu altfel, mereu mai bine!... Cine s'ar fi dus la «Banii», ar fi văzut pe Isidor Lechat mereu mai bine!... În „Nepoftitul“ eră veșnic mai timid, mai aproape de adevăratul personaj pe care-l întrupă!...

Trei artiști a avut Neamul nostru: Grigorescu, Eminescu și Liciu!... Niciodată mulțumiți de opera lor, căutau să modifice mereu, mereu și niciodată, pentru ei nu eră destul!...

Liciu eră făcut să fie actor; figura lui eră gata să se transforme imediat în orice... Eră atât de bine imitat chipul lui Moșilică, că se spune că odată l-ar fi confundat niște evrei cu un coreligionar de-al lor!... Cred că e de prisos să mai amintesc tipul lui «Tockeramo» din «Taifun»!... Și e destul să spun că în „Viforul“ când apărea în actul IV, în haina lui albă, era așa de frumos că un fior de admirație străbătă întreaga sală!...

O creație a lui eră în «Banii» („Les affaires sont les affaires.“)

Se spune că odată pe când jucă în Craiova, Craiovenii cerură

1) Biografia e extrasă dintr'un articol al artistului Zaharia Bârsan, articol publicat în Calendarul „Minervei“ 1913.

Bustul lui Petre Biciu
lucrat de D-l Prof. I. Mafteșcu dela Liceul „Unirea”

Din inițiativa d-lui Vasile Antonescu, comerciant, Liga Culturală, secția Focșani, a emis mai multe liste de subscripții, pentru a se strânge un fond cu scop de a se cumpăra acest bust, ce se află expus în sala Bibliotecii Publice, urmând să fie așezat în foaierul Teatrului comunal «Maior Pastia», ce se va deschide în curând, sau în piața dinaintea teatrului.

să joace «Banii». S'a anunțat reprezentația, și în seara hotărîtă sala era arhiplină. Dar cortina nu se ridică. Lumea nerăbdătoare bătea din palme... Dar după cortină era o luptă. Luptă între Liciu și Directorul teatrului, D-l Em. Gârleanu, care nu vroja să-l lase să joace căci era bolnav. El n'a vrut. «Destul că s'a amânat până acum!...» Și-a jucat. Intre culise nu mai era regizorul, erau doctorii, care după fiecare act îi făceau injecții!... Și cu temperatură de 40° jucă pe scenă... Iar în actul al treilea, când rolul era să cadă jos mort, a căzut... dar l-au ridicat alții... În zădar lumea bătea din palme! Cortina rămase nemișcată, imărmurită parcă și ea de ceeace vedeă că se petrece în dosul ei!...

Liciu a fost artist!.. Cu câtă dragoste își arunca privirile sus spre galerie, căci știă că de acolo pornesc cele mai sincere aplauze!..

Liciu a fost om!.. A știut să fie om!..

Nu eră serbare de binefacere, fără că el să dea concursul... Nu s'a întâmplat niciodată să i se facă vre-o rugăminte și să nu-și găsiască răsunetul așteptat în sufletul lui!... În totdeauna îi vedeai apărând pe scena Ateneului cu monoloagele lui veșnic pline de haz!... Nu eră serbare dată de Liga Culturală ca el să nu figureze pe program!...

Când elevii de liceu îl rugau să-le dea concursul pentru reușita piesei lor, el primiă totdeauna cu bucurie!

Liciu a fost Român! A fost Român așa cum puțini știu să fie!..

Jucând pe *Moișilică* din «Lipitorile Satelor», a vrut să arate Românilor pericolul ce-i amenință, prin îmulțirea acestor străini cari sug din țaranul nostru; a dovedit încă odată, că autorul, marele Alexandri, a greșit comparând pe *Moișilică* cu o lipitoare. Căci lipitoarea sug numai sângele cel rău, dar *Moișilică* sug de unde-i vine bine și are să sugă mereu până ce Românul, neavând încotro, va ajunge sluga străinului!..

A fost acuzat Liciu de antisemitism... Au greșit!... Căci știți cum știa Liciu să fie antisemit?...

Odată pe când eră Liciu cu trupa la Botoșani, i-a fost dat să vadă o scenă care l-a înduioșat!... La hotelul unde mănase el cu trupa mai erau și doi evrei, cari nu mai aveau cu ce plăti camera și erau gonți de hotelier!... Atunci Liciu, el antisemitul, a scos și a plătit camera celor doi evrei!...

El a fost Român!.. Atât!.. E-o greșeală când se dă alt înțeles românismului lui Liciu!.. El a redat în culorile cele mai vii pe «*Ștefăniță-Vodă*», domnul Moldovei!.. Tot așa a redat pe omul care se sacrifică pentru binele neamului, pe «*D-rul Tockeramo*», din „Taifun“, care-și omoară iubita, fiindcă îi eră frică să nu spuie cuiva taina lor.

El a fost acela care a avut un ideal național românesc, căci singur a fost care a știut că nimic nu se face decât prin cultură. El singur a știut că pentru ca doi oameni să fie uniți în acțiunile lor, trebuie să aibă unite sufletele lor; de aceea el a căutat să cultive sufletele Românilor supuși, pentru o idee mare, ideea **Unirei**..

El a fost acela care a dus pe Ștefan cel Mare să-și vadă mormântul lui, pe care noi îl lăsăm să stea de atâtea sute de ani în mâinile străinilor!.. El a dus pe Ștefan cel Mare să-și vadă pe vechii

lui Moldoveni acum răsfirați!.. El a dat prilejul Bucovinenilor să vadă pe fiorosul Ștefăniță Vodă, așa cum numai Liciu a știut să ni-l înfățișeze!..

El a vrut să dea un imbold, a vrut să înrădăcineze în sufletul Bucovinenilor o dragoste pentru cultura Națională română!.. A reușit!.. Căci atunci când vestea morții marelui Liciu ajunsese în Bucovina, din toate părțile au venit delegați să ia parte la înmormântarea marelui Român!...

El a făcut primul pas pe care noi, trebuie să-l urmăm și să căutăm să aducem la îndeplinire visul lui, care trebuie să fie al oricărui bun și adevărat Român, unirea tufurilor Românilor din toate unghiurile lumii!..

Să urmăm deviza atât de înălțător redată de Andrei Mureșeanu, în marșul nostru național:

«Români din patru unghiuri, acum ori niciodată

«Uniți-vă în cuget, uniți-vă 'n simțiri

«Strigați în gura mare că Dunărea-i furată

«Prin intrigă și ură viclene uneltiri...»

Și cu drept cuvânt, trebuie să ne întrebăm astăzi:

«Și când azi atâtea nații, își croiesc o nouă zare

«Când în piepturile noastre zace-un vis înăbușit,

«Pentruce tăcerea asta, pentruce nici o mișcare

«Intre Dunărea cea mare și Carpatul de granit?...»

Și oare nu-i era menirea lui Liciu să facă ce-a făcut?... Ca membru, apoi ca vice-președinte al Ligii culturale, a dat pururea dovadă că urmează preceptele ei!..

Și la alegerile trecute, cu toată împotrivirea lui, a fost ales candidat la coleg. II de Cameră, din partea partidului Naționalist-democrat. N'a reușit; însă cele 400 de voturi ce i s'au dat, fără ingerințe, au dovedit mai mult, au dovedit că mai sunt oameni printre alegători, care știu să voteze și fără să se gândiască la..... Aceasta a fost cea mai mare mângâiere ce-ar fi putut-o avea P. Liciu!..

Și când studenții i-au făcut o manifestație de simpatie, el le-a vorbit. Însă nu le-a vorbit cu tirade știute pe dinafară din rolurile lui; le-a vorbit ca un adevărat Român, prin vorbe românești, simple dar sincere!..

El a fost printre primii inițiatori împreună cu D-l Leon Popescu, care-au hotărât luarea filmului cinematografic: **Războiul pentru Independență!**.. Iar dacă el n'a putut lua parte la acest film de adevărată artă națională apoi lui îi rămâne toată recunoștința noastră pentru ideea mare pe care-a emis-o...

Liciu a murit!.. Putem spune mai bine că a adormit, gata să se deștepte oricând în sufletul celor ce l-au cunoscut!.. Dar iată că de-abia căzuse țărna pe cosciugul lui și un alt talent se ridică cu curaj și vrea să joace una din cele mai puternice creații ale lui!.. E un curaj, când știi cum a fost primit Liciu în rolul lui Ștefăniță Vodă de public, când știi cât e de proaspătă și gata de revoltă amintirea lui, să te încumeți să-i joci rolul lui!.. Și cu toate acestea, D-l Tony Bulandra l-a jucat și l-a jucat bine; căci cine poate tăgădui talentul viguros al D-sale!..

A prins bine momentele... dar când vă voi spune că un galerist, într-o pornire de sinceritate și revoltă sufletească, într-o pornire de indignare a strigat: «Unde ești Liciule?» Vă puteți face singuri o idee de deosebirea dintre Ștefăniță Vodă al D-lui Tony Bulandra și Ștefăniță-Vodă ce se întipărise în mintea acelui galerist, Ștefăniță-Vodă al lui Petre Liciu!...

A fost prea de vreme!... Prea mare a fost curajul ca să joace acum rolul lui!... Mă întreb acum ce se va face cu «Taifun», «Banii» și «Lipitorile satelor»?... Care artist va mai fi în stare să atace cu curaj toate aceste roluri așa de variate?...

A apus marele Liciu!... Cu el au apus și eroii lui!... Atunci când amintirea uriașului artist eră proaspătă, când toți erau preocupați numai de acest gând, atunci se propuneau lucruri mari, lucruri demne de cel ce-a fost artist și Român, se propunea facerea unui monument care să se așeze în foaierul Teatrului Național!... S'a propus, dar numai atât!... Nădăjduiesc oare cei în drept, cei dela Teatrul Național, că monumentul acela va cădea din senin și se va instala singur în foaierul teatrului?... Dacă Cerul a făcut o minune când a închis pe veci ochii celui pururea disprețuitor de moarte, n'o să facă și minunea aceasta!...

În loc ca Direcția Teatrului să organizeze o reprezentație teatrală extraordinară, al cărei fond să fie ca un prim capital pentru suma necesară monumentului lui Liciu, ea a căutat să dea rolurile lui unui alt artist, acum când durerea e încă așa de mare, gata ori când să izbucniască într'un strigăt de revoltă!... Dar e drept!... Liciu, care dădea întotdeauna ideea unei astfel de reprezentații, nu mai este...

Și n'a fost destulă amintirea lui, care să dea un imbold celor în drept să aducă la îndeplinire un plan atât de înălțător!...

Oare moartea marelui Liciu să fie o cauză atât de descurajătoare, încât să stingă entuziasmul celor ce l-au cinstit și l-au iubit?...

Golul ce Liciu l-a lăsat în mijlocul nostru este nemăsurat!.. În Teatrul Național artiștii vor privi veșnic cu jale la cabina lui, căci prin el pierde pe cel mai prețuit prieten și frate de muncă; Teatrul pierde pe cel mai mare artist ce-a avut vre-odată!.. Elevii vor privi cu tristețe catedra pe care de multe ori figură fața atât de simpatică a lui Liciu, pentru care ei aveau un adevărat cult!.. Iar Liga Culturală a pierdut în Liciu, pe cel mai aprig și mai activ membru!.. El a ajutat mult Liga Culturală în scopul ei, și mă mir că până acum n'a deschis o listă de subscripție pentru strângerea unui fond necesar, unui bust macar!...

Dar dacă monumentul lui de piatră n'a fost încă ridicat, a fost ridicat în sufletele noastre un monument uriaș, mai tare, de însuși Liciu, monumentul veșniciei și pioasei amintiri!.. Acest monument trebuie să se afle în sufletul oricărui adevărat Român și iubitor de artă!..

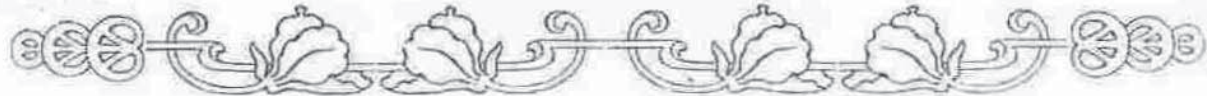
Noi și voi!

Genii voi cari stați la poarta nemuririi 'ntunecate
Șașteptați să v'o deschidă gloriile voastre toate,
In zădar vă este munca să intrați în al ei sân,
Căci de geniu-acuma este sânul său cu totul plin.
Voi talente strălucite, cari'n genii ați crezut,
Vă umbriți sub veștejita frunz'a timpului trecut.
Și în umbra-'i nouroasă vă scutiți de-a veții soare
Căci prin ea lăsați al vostru ideal frumos să sboare.
Și din umbre de'ntuneric voi scoateți o rază nouă
Din lumina fantaziei ce vă luce numai vouă.
Voi cu ea al nemuririi întuneric vreți s'aprindeți
Intunericu'n lumină să faceți, aceasta tindeți.
Dar nu știți că'n întuneric zace geniul din nainte
Ce'l băgați cu'nchipuire în a voastră slabă minte,
Odihnind de munca veții sub a nemuririi pază
Ca din voi, voi cei de față, nime, nime să nu-l vază?
In zădar a voastre glorii le trimiteți să treziască
Geniul vremii adormite'n amintirea cea lumească,
Căci nici când nu veți ajunge să jaceți din moarte viață
Prefăcând din nori seninul cel trecut în cel de față.
Voi cei mari la nemurire vă gândiți; din contra însă
Noi cei mici și tineri încă în a noastră minte strânsă
De prin capurile voastre, ne gândim numai la noi
La a noastră viitoare viață tristă și nevoi.
Și nici când la nemurire precum voi la ea gândiți;
Falnici pășind peste secolii toți spre dânsa vă porniți;
Insă noi copiii voștri în un secol singuratic
Răsădim cu o speranță idealul ușuratic,
Așteptând să ne'nflorească, floarea lui s'o mirosim
Și de roada primăverii noastre toți voioși să fim....^{1]}

UN ELEV

dela liceul românesc din Suceava-Bucovina

Reproducem poezia așa cum ne-a venit dela colegul nostru din Bucu-
rugăm să ne dea numele, măcar pentru noi. Nota Redacției.

Oameni mari.

Natura a îngrijit ca în tot-deauna la fiecă nație să se ridice oameni virtuoși, oameni de geniu, care să fie la înălțimea evenimentelor. Acest lucru îl spune și nemuritorul Bălcescu relativ la țara noastră. Acești oameni trimiși de Providență chiar din timpurile antice, au fost obiectul de admirație al posterității, și au slujit drept fare luminoase, care au condus posteritatea pe căile civilizației.

Romanii au putut avea niște războaie glorioase și o administrație temeinică a statului, când activitatea geniului lui Caesar a început să se desfășoare.

Carthagina a însemnat multe odată, căci a avut în fruntea ei pe un Hanibal, care isbuti să învingă pe Romani.

Alexandru cel Mare prin geniul lui militar, a știut să ridice mult prestigiu Macedonenilor, făcând să se audă până dincolo de Tigris și Eufrat numele de „Macedonean“.

Anticitatea a avut și oameni politici însemnați: Cicero, mare orator al Romei și Demosthenes al Atenei. Cicero—ca avocat— a scăpat Roma de Catilina, Demosthenes a scăpat întreaga Grece de Filip, regele Macedonenilor.

Iată aceste genii militare și politice ale anticității, care își dispută întâietatea militară și politică.

Dar să lăsăm la oparte vremurile antice și să ne aruncăm privirile asupra celor moderne.

Ferice vouă timpuri, ce-ați dat la lumină oameni de știință, oameni mari! Oare fi-vor generații care, să nu-și aducă aminte de timpurile fericite, ce au produs oameni care să scoată omenirea din întuneric! Vrednice de aducere-aminte fiți timpuri, ce-ați născut pe oamenii mari a științei, ca: Papin, Watt, Fulton, Stephenson—grație căruia s'a învins timpul, și s'a mai constatat că: „Forța produsă prin mașina cu abur într'un singur stat—Marea Britanie—equivalează cu travaliul anual a câtorva sute milioane de oameni“. Morse, Cyrus Field, promotorul cablului transatlantic, Lesseps și alții ce caută să facă singură o navigație aeriană.

Nu mai puțin vrednici de admirat și de lungi suveniruri sunt și marii militari și marii politicieni ai lumii moderne.

De-asupra tuturor strălucește ca o nestemată geniul lui Napoleon I-ii, care, se simțea măgulit că a restabilit imperiul lui Carol cel Mare și că a fost sigură o ordine în Europa, Franța având hegemonia. Tot el, grație unor triumfuri minunate, a putut să vadă cum se dărâmă edificiul, pe care-l clădise pentru secole întregi! Wellington, învingătorul dela Waterloo, s'a văzut ca răsplată a meritelor sale insultat, și chiar palatu-i fu sfărâmat cu pietre.

Vai vouă contimporanilor care, fața de acești oameni v'ați arătat culmea ingraturinei drept răsplată!

Napoleon III-lea reuși—grație numelui său—să dea Franței o putere, dar efemeră, pentrucă nu avea ca bază voința națiunii, ci voința lui—până la un timp—și apoi voința reginei și a curtezanilor. El lăsându-se ca un instrument orb în mâinele ligușitorilor, care-l împingeau la cuceriri și răboiu, aduse stoțul pe marginea prăpastiei. Incât franța trebuie să primească la 1870 lovitura de grație dată pe teren politic de Bismark, iar pe teren militar de celebrul Moltke.

Germanii poate n'ar fi făcut unirea dacă nu s'ar fi găsit Bismark care, prin politica lui înțeleaptă a știut să înjghebeze o Germanie mare și puternică. Și Italianii au avut un mare om politic: Cavour. Lui i se datorește «Unitatea Italiei». Căci s'a văzut că, un mare căpitan prețu-ește în împrejurări grele, cât o întreagă armată; și un mare om politic, cât mai mulți generali.

De altfel acest lucru pare a se fi văzut câte odată și la Români.

George Cretzianu scria: «Vai națiilor lipsite de oameni mari în împrejurări gingașe! Ele pot vărsa torente de sânge pe câmpul luptei, pot fi sacrificate pe tapetul verde al unui congres! Din contra, oamenii mari pot vindeca rănilor cauzate prin fatalitatea evenimentelor».

Fiind așa de importanți acești mari oameni ai științei, ai artei militare cât și ai politicei vaste, sunt vrednici de o sinceră administrație a omenirii cât și de recunoștința națiunii.

Iorgandă S. Gh.

cl. VII-a M. Liceul «Al. Hașdău» Buzău.

O excursiune.

Sânt în viață gânduri și planuri pentru care lupți neînfrănat un timp, cu tot avântul și puterea sufletului; când astfel de planuri izbutesc, ele lasă în ființa omului urme neșterse, amintiri neuitate,—ele fac să renască cu putere: energii noi, pasiuni nobile și avânturi frumoase.

—De acea pentru noi, elevii, este nețărmurită bucuria la gândul apropiatei isbândiri a planului nostru, a *Excursiei în Italia*.

O excursiune frumoasă e, pentru lumea școlărească, un bun desăvârșit; ea este în mic: *o școală a vieții*. Nicăeri nu se întărește și se prețuește în acelaș timp: *puterea de muncă și de rezistență* a fiecăruia. Legături neînchipuit de tari se înfăptuiesc atunci: între elevi și între elevi și profesori; toți capătă încredere nețărmurită în *puterea solidarității* condusă cu judecată. Cunoștințele teoretice și adesea searbede la înfățișare, obținute în școală,—capătă acum adevăratul lor preț,—capătă viață, într'o excursie condusă cu judecată sănătoasă: școlarul vede și pipăe firea lucrurilor și tot ceea ce numai a cetit în cărți... și folosul e minunat. Dar dacă spiritul cercetător, dornic să se cultive, trage cele mai trainice foloase,—neînchipuit de mult câștigă și sufletul omului în simțiri curate și avânturi nobile. Pilde despre acestea sunt nenumărate.—Acum câțiva ani, elevii liceului nostru au făcut mai multe excursiuni în *Ardeal și Bucovina*. Acolo, peste hotare, ei își întăriră ființa lor sufletească la vederea suferinților, ce îndură cu resemnare Românii de sub stăpânirea vitregă a străinilor.

Dar cele mai minunate amintiri au rămas în liceul nostru de la excursiunea de acum doi ani în Italia:

După ce elevii străbat dealungul Transilvania, unde pretutindeni aud vorbindu-se românește,—ei ajung în capitala Ungurilor *Budapesta*. Din prima clipă, îi izbește aci măreția silită ce domnește pretutindeni: colosul clădirilor, mărimea străzilor, bogățiile arhitectonice risipite parcă, au vădita țintă de a *minuna prin strălucire*: e strălucirea falsă, care trebuie să dea aspectul civilizației desăvârșite și să ascundă uriciunea goală a neîncetatei asuprii a tot ce nu este *ungur*. Școlarii noștri se simt străini și figurile aspre, ce îi înconjoară, nu aduc zâmbetul pe fața lor tânără. La o cotitură zăresc însă *Dunărea*, — Dunărea care trece și prin țara lor frumoasă și chipul li se mai luminează. Sentimentele adevărate acum se recunosc. Aci în țară, de multe ori drapele țării trece și mulți nu'l salută și sentimentele de patrie, de rege, amorțesc parcă întru câtva, poate și fiindcă sunt prea des și stereotip repetate; — dar să fi văzut pe elevii noștri pe podul de peste Dunăre în Budapesta: ei nici nu văd minunea arhitectonică a *podului suspendat*, căci pe Dunăre trece acum vaporul românesc „*Turnul-Severin*” și pe catart e tricolorul român. Un fior îi străbate pe toți și ei salută cu însuflețire steagul și echipajul, iar marinarii le răspund voioși, agitând beretele. Pătrund în *Parlamentul Ungar*: ei uită curând risipa de aur, de marmură, de bogății, ce-i uluise o clipă și aleargă curând să gă-

sească, ținuite pe pupitre: cărțile de vizită ale lui Vaida-Vooevod, Ștefan Pop, Mihali, dar nu și pe ale lui: Iuliu Maniu, părintelui Lucaci și alții... și o clipă cad pe gânduri. În *Fiume*; o bucurie: elevii sunt întâmpinați de un grup de Români istrieni,—o durere: un jandarm ungar invită să se scoată cocarda tricoloră pe care elevii liceului o purtau pe piept. Dar ce deosebire pe pământul Italiei! Toți îi înconjoară cu dragoste când elevii le spun că: «siam ~~no~~ Rumeni!» Li se pregătește o surpriză: la întoarcerea dela vizitarea unui muzeu, sunt primiți cu «Trăiască Regele» și «Deșteaptă-te Române!», de elevii dela liceul Umberto I; prietenii multe se leagă. În *Cetatea Eternă*, Români pot vedea lămurit puterea geniului latinității și măreția patriei romane; ei rămân mult timp gânditori, ca altă dată *Gheorghe Șincai* și *P. Maior*, în fața *Columei lui Traian*. Frumuseți neînchipuite, create de oameni sau de fire, le trec pe dinaintea ochilor și le umplu sufletul lor dornic de a cunoaște totul. Și deși petrecuseră atât de minunat, acum când se întorc spre țară, le e cu adevărat dor de dânsa,—sint nostalgia pământului ei, deși nu lipsiseră nici o lună de zile,—și cei mai sceptici se conving de ceace n'ar fi crezut cu nici un preț la plecare.

Și anul acesta ne îndreptăm din nou pașii spre frumoasa Italie, spre sora noastră mai mare și bună: Italia, care odată mai mult ne-a arătat dragostea adâncă și netrâmbițată ce ne-o poartă. Intr'adevăr anul acesta, când eram să fim prinși în vârtejul de sânge ce se ridicase în Europa și când toți ne părăsiră,—singură *Italia*, spre deosebire de cealaltă soră a noastră *Franța*, ne apără cu căldură, cum se cuvine să facă o soră mai mare.

Iată de ce ziceam că ne bucurăm noi atât de mult, și gândul ni se turbură parcă o clipă, la ideia înfăptuirii visului nostru celui mai frumos, visul nostru de liceeni,—pentru care am luptat cu toată puterea sufletului nostru tânăr: *Excursia în Italia*.

Focșani

Al. Gorgos, cl. VIII Liceul «Unirea»

„Încercări“

«Încercări» este o nouă publicație școlară, scoasă de către colegii noștri dela liceul Național din Iași, sub conducerea D-lor Profesori Em. Constantinescu și Gh. Scorpan. Această *încercare*, merită să măriască ogorul literilor pentru școlari, ne bucură și ne face să credem că-și va atinge scopul!..

Unirea ce colegii noștri ne-o cer, o primim cu multă bucurie,

mai ales că noi suntem siguri că prin unire se face mai mult și mai ușor

Unde-s doi puterea crește
Și *dușmanul* nu sporește!

Munciți mult, iubiți colegi, lăsați la o parte chestiunile personale priviți cu nepăsare clevetirile din jurul vostru, însușiți-vă observațiilor drepte și veți ajunge unde tindeți!..

Gestul vostru denotă încredere; iar viața gestului, ea singură, v denotă și putința!..

E. F.

† P. CERNA

Telegraful ne aduce nespūs de dureroasa veste: o boală crudă care nu iartă, ne-a răpit pe unul din cele mai strălucite talente ale literaturii românești, P. Cerna, departe de țară, în mijlocul străinilor, la Lipsca, unde se afla de trei ani pentru studii.

Vărsăm și noi prinosul nostru de lacrimi pe mormântul poetului, care se stinge în floarea vieții, în vârstă de 32 de ani, când putea să ne mai dea încă multe opere neperitoare...

Dela frații din Ardea

Alegerea dela Sasca

Încă una din verigile lungului lanț de ilegalități ce încătușează tot mai greu desvoltarea națională a fraților noștri din Ardeal. Căcăderea D-rului A. Vlad în momentele actuale ia proporția unui adevărat eveniment istoric din viața lor politică. În adevăr, alegerea dela Sasca, cu tot cortegiul ei de încălcări, ce pun din nou în scenă sângeroasele alegeri din 1910, ne zugrăvește în adevărata sa lumină *anacronismul* din Ungaria, unde politicianii deși le fac Ardelenilor repetate propuneri de împăcare, nu se sfiesc totuși să lase toată libertatea și locul de onoare *jandarmului*, condiția *sine qua non*, a hegemonie maghiare. Altfel, cum se explică faptul că într'un cerc eminentemente ro-

mănesc ca Sasca, luptătorul desinteresat, *per excellentiam*, primit cu atâta frenezie în adunările populare dela *Iladia* și *Ciclova română* de către țărănimea română, care a făcut dovada unei admirabili conștiinți naționale, să onoreze cu încrederea ei pe un renegat *Petre Corcan*, care dacă nu le-a făcut nici un bine, în schimb i-a obijduit cu amenzi și nedreptăți destule? Dar oricum cele 538 de voturi ale D-r. Vlad, față cu neînchipuitele ingerinți a organului cel mai important din *viața constituțională maghiară jandarmul și corupția prin bani*, sunt un adevărat triumf, sunt tot atâtea glasuri conștiente de menirea lor cari înfruntă baionetele pentru izbânda idealului național. În ceia ce privește pe frații noștri se observă un fapt regretabil. Anume, că pe când țărănimea a fost la înălțime prin entuziasmul și abnegația ei, din intelectualii acestui cerc s'a recrutat cel mai mare procent de renegații. Căderea D-r. Vlad ne mai arată pe lângă dragostea și devotaemntul, alegătorilor pentru conducătorul lor, un lucru mult mai simptomatic: surescitarea din regatul vecin, căci frații noștri curmați sub jugul din ce în ce mai greu al guvernărilor maghiari cari nu au pentru *olăch* decât dispreț, își vor impune voința prin alte mijloace decât cele de azi. Dar atunci va fi greu pentru asupritorii de azi.

Demostenz Rădulescu, cl. VI liceul Unirea

C R O N I C A

Elevii cursului superior dela „*Liceul Unirea*“, organizând *Excursia în Italia*, — «*Revista Noastră*» scoasă de elevii aceluiaș liceu, a ținut să sprijine din suflet frumoasa inițiativă luată de D-nii profesori ai liceului și urmată cu avânt și stăruință de elevi;—ea a ținut să răsplătească pe cei ce au muncit cu dragoste pentru dânsa.

În acest scop, comitetul Revistei Noastre, în frunte cu D-l Profesor D. Papadopol, a hotărît să plătească din fondul revistei: cotizația întregă pentru excursie, elevului *Pălănceanu D-trie* din cl. VIII-a,—100 lei elevului *Mohr S.* din cl. VII-a, și câte 50 lei la alți 5 elevi din cl. VIII-a. Prin aceasta «*Revista Noastră*» răsplătește, după adevăratul merit, pe elevii meritoși, care luptând pentru înfătuirea frumoasei excursii în Italia,—au fost în acelaș timp, cei mai harnici și entuziaști colaboratori la revistă.

A. G.

*

Elevii cursului superior dela lic. Unirea plecând Mercuri 3 Aprilie, în excursia spre Italia,—ei roagă pe camarazii și tovarășii lor de muncă

dela Revistă, dela gimnaziul „V. Boerescu” din R.-Sarat, din Liceele : „Al. Hasdeu” din Buzău și „Petru și Pavel”, din Ploești, să se aplece la gară respectiv la orele 5.30, 6.30 și 8.30 dimineața—dânșii dorind din suflet să facă cunoștință personală cu aceia de care sunt legați prin comunitatea de idei și simțiri, căpătată prin tovarășia de muncă în coloanete revistei noastre.

Probleme propuse

Aritmetică. 1 Se dau 3 vase cu capacități diferite și anume : primul de 9 litruri, al doilea de 7 litruri, și al treilea de 3 litruri. Primul fiind plin iar celelalte deșerte, cum se va procedea să servindu-se numai de cele 2 vase deșerte să se facă ca în fiecare vas să fie câte 3 litruri?.

S.

II. Avânduse în vedere numerația română cum se va procedea :
1° scăzându-se 10 din 9 să rămână 1, și 2° ca scăzându-se 88 din 20 să rămână 22 ?

Panteleimon C. cl. IV, Focșani

2. O societate de binefacere dă unui elev un palton și o pereche de ghete, care costă 68 lei. Dacă ar da pe palton cu 6 lei mai puțin și pe încălțăminte cu 6 lei mai mult, atunci paltonul ar costa de 3 ori mai mult ca încălțăminte. Cât costă fiecare ?.

3. Cineva cumpără o pălărie, un rând de haine, și o pereche de ghete. Cât îl costă fiecare din cele 3 obiecte, dacă pălăria cu hainele costă împreună 66 lei, 50 bani, hainele cu ghetetele 72 lei 75 bani și pălăria cu ghetetele 25 lei 25 bani ?

4. Două calfe lucrează împreună cu 10 lei pe zi; unul lucrează 17 zile și celălalt 25, și iau împreună 202 lei. Cu cât a lucrat ziua fiecare ?

5. Un țigan cumpără pentru stăpânul său raci cu 7 bani racul. Aproape de casă află că pe drum a pierdut 5 raci și prin urmare n'are să-i iasă socoteala,—atunci socotește câte 8 bani racul și vede că acum îi esă toți banii. Să se spună câți raci a cumpărat el ?

S. R.

Algebră. 3. Să se rezolve sistemul :

$$x+y+z=xyz=2x+y-z=6.$$

C. Mironescu, V reală Focșani

4. Să se rezolve ecuația :

$$\frac{\sqrt[n]{a+x}}{x} + \frac{\sqrt[n]{a+x}}{a} = \sqrt[n]{x}.$$

5. Idem ecuația: $\left(\frac{b+y}{b-y}\right)^2 = 1 + \frac{dy}{ab}$.

6. Să se găsească valoarea expresiei:

$$E = \frac{1+2x}{1+\sqrt{1+2x}} + \frac{1-2x}{1-\sqrt{1-2x}} \quad \text{pentru } x = \frac{\sqrt{3}}{4}$$

7. Să se rezolve ecuația:

$$\frac{y^2}{a} + \frac{a}{\sqrt{bc}} = \frac{y\sqrt{b}}{c} + \frac{y\sqrt{c}}{b}$$

Grigore C. Zamfirescu, VI reală Focșani

Geometrie. I. Să se calculeze raza cercului circumscris unui trapez isoscel cu bazele $2a$, $2b$ și cu înălțimea i .

2. Când într'un triunghi isoscel fiecare unghi delata baza BC este dublu celui delata vârf, avem relațiunea:

$$\overline{AB}^2 = \overline{BC}^2 + AB - BC.$$

Zamfirescu C. Grigore, VI reală, Focșani.

3. La ce distanță delata baza unui con trebuie făcută o secțiune paralelă cu baza pentru ca volumul conului format să fie egal cu $\frac{3}{4}$ din $\frac{2}{5}$ din $\frac{1}{3}$ din volumul cercului dat, care are înălțimea 4 m. și generatricea de 5 m?

Nicu Gh. Dora, normalist, Buzău

Soluțiunea problemelor din No. 9.

Aritmetică. 1. Să se spună ce sumă am, dacă o treime din $\frac{6}{11}$ din suma ce am fac 12 lei?

O treime din $\frac{6}{11}$ este $\frac{6}{11 \times 3} = \frac{6}{33} = \frac{2}{11}$, și fiindcă $\frac{2}{11}$ din suma ce am fac 12 lei, $\frac{1}{11}$ din această sumă va face $\frac{12}{2}$ lei = 6 lei, adecă de două ori mai puțin, și prin urmare suma întreagă, adecă $\frac{11}{11}$, va fi $11 \times 6 = 66$ lei.

In adevăr: $\frac{6}{11}$ din 66 face 36 lei și o treime din 36 lei face tocmai 12 lei.

Rezolvită de: A. Brener, III liceul Focșani; O. Teodoru, V reală Iași.

Algebră. Să se rezolvească sistemul: $x+y=z$ (1)

$$yx^2+y^2=z^2 \quad [2]$$

$$xyz=30 \quad [3]$$

Eliminând pe z din (1) și (2) și reducând obținem

$$x = \frac{2}{3} y, \quad (4)$$

$$\text{care dusă în (1) ne dă } z = \frac{5}{3} y \quad (5)$$

În cât (3) devine: $y^3 = 27$, de unde $y = 3$.

și prin urmare $x = 2$, $z = 5$ și $y = 3$.

Adecă un singur sistem de soluții:

Rezolvită de Grigore C. Zamfirescu, VI reală Focșani; V. C. elev cl. VIII mod. liceul Bacău.

Car'e'i valoarea expresiunii:

$$E = \frac{1 - (m+1)x^m + mx^{m+1}}{(1-x)^2} \text{ când } x \text{ tinde către } 1?$$

$$\text{Pentru } x = 1 \text{ avem } E = \frac{0}{0}$$

Aplicând regula lui Hospital avem:

$$\lim_{x \rightarrow 1} E = \lim_{x \rightarrow 1} \left| \frac{m(m+1)x^{m-1} - m[m+1]x^m}{2(1-x)} \right|_{x=1} = \frac{0}{0}$$

Aplicând din nou această regulă, obținem:

$$\lim_{x \rightarrow 1} E = \lim_{x \rightarrow 1} \left| \frac{[m-1]m[m+1]x^{m-2} - m^2(m+1)x^{m-1}}{-2} \right|_{x=1} = \frac{m(m+1)}{2}$$

Deci valoarea lui E este $\frac{m(m+1)}{2}$ când x tinde către 1, rezultat ce s'ar fi obținut împărțind numărătorul prin numitor și făcând în cât $x = 1$.

Rezolvită de Zamfirescu C. Grigore cl. VI reală Focșani.

Trigonometrie. Dându-se $2x + 2y + z = \Pi$ și $\cos(x+y) = 0,5$, să se găsească $\operatorname{tg} \frac{z}{2}$.

$$\text{Avem: } \cos[x+y] = 0,5 = \frac{1}{2}, \text{ deci } x+y = \frac{\Pi}{3};$$

$$\text{Apoi } 2x + 2y + z = 2(x+y) + z = \frac{2\Pi}{3} + z = \Pi, \text{ de unde } z = \frac{\Pi}{3}$$

$$\text{Deci } \operatorname{tg} \frac{z}{2} = \operatorname{tg} \frac{\Pi}{6} = \operatorname{tg} 30^\circ = \frac{1}{\sqrt{3}}.$$

Rezolvită de Zamfirescu C. Grigore, VI reală Focșani.

Algebră. Să se rezolve ecuația: $x^4 + 6x^3 + 8x^2 - 3x - 6 = 0$.

Observ că ecvația poate fi pusă sub forma :

$$[x^2+3x]^2-[x^2+3x]-6=0 \text{ unde punând } x^2+3x=y, \quad (1)$$

$$\text{avem } y^2-y-6=0 \quad (2)$$

care rezolvită ne da $y'=-2$ și $y''=3$

$$\text{Atunci (1) devine } x^2+3x+2=0 \quad (3)$$

$$\text{și } x^2+3x-3=0 \quad (4)$$

care rezolvită ne dau: $x_1=-1$, $x_2=-2$, $x_3=\frac{-3+\sqrt{21}}{2}$, $x_4=\frac{-3-\sqrt{21}}{2}$

Rezolvită de: *Nicu A. Bardescu*, cl. VI liceul Buzău.

NOTĂ. Problemele de aritmetică și algebră din No. 7, au fost rezolvite de D-ra *Paula Nicolau*, cl. VI clasico-modern, Focșani. De asemenea problema 1 din No. 9 a fost rezolvită de *Gh. Teodorescu*, normalist V, Buzău; *Nicu A. Bardescu*, VI liceul Buzău; *Gh. I. Ionescu*, II B, liceul Focșani.

ERATA. — Reproducem din nou exercițiul :

Să se afle maximul sau minimul expresiei

$$E = \frac{\left(\sum_{p=1}^{p=\alpha} \left(4 + \frac{1}{3-p^2-p} \right) - 5 + \frac{5}{\alpha+1} - \sum_{p=1}^{p=\alpha} \left(2 + \frac{2}{p^2-p} \right) \right)^{2x}}{\left(\sum_{p=1}^{p=\beta} \left(4 + \frac{1}{3-p^2-p} \right) - 5 + \frac{5}{\beta+1} + \sum_{p=1}^{p=\beta} \left(2 + \frac{2}{p^2-p} \right) \right)^{4\left(\frac{1}{\beta}\right)x^2}}$$

știind că $2+x=k$ și $\frac{1}{\alpha}$ și $\frac{1}{\beta}$ sunt două numere pozitive.

Savel I. Rădulescu

Cu prilejul Invierei Mântuitorului nostru Isus Christos, urăm cititorilor noștri, sărbători fericite !

„Intru ridicarea CASEI NAȚIONALE în vechea Suceavă, care să întărească și să înalțeze ELEMENTUL ROMÂNESC din țara de jos a Bucovinei, închinăm acest ALBUM NEAMULUI ROMÂNESC”.

Acest album conține 25 de vederi — monumente istorice — foarte interesante pentru orice Român, care se gândește la frații noștri din Bucovina.

Albumul este editat de Soc. Școala Română din Suceava. Prețul 2.50 lei.

Se găsește de vânzare la librăria „A. Codreanu S-sori” Focșani: (depoziț general pentru județul Putna).

Se trimite franco în orice parte a țării, contra sumei 2.80 lei, trimiși prin mandat poștal.